

JAUNPILS
BIBLIOTĒKA

BARIKĀDĒM 33

**LIKTEŅSTUNDĀ-
AR DRŌSMI UN TICĪBU**

Pirms 33 gadiem Rīgā sākās barikāžu laiks. Neatkarības pretinieki negribēja samierināties ar Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu, **1991. gada janvārī** PSRS sāka uzbrukumu neatkarības piekritējiem Lietuvā un Latvijā.

Situācija saasinājās līdz ar 13. janvāra notikumiem Viļņā, kad padomju armija ar spēku vērsās pret civiliedzīvotājiem. Sadursmēs Lietuvas galvaspilsētā tika nogalināti 14 un ievainoti vairāki simti iedzīvotāju. Bija skaidrs, ka līdzīgi notikumi varētu sākties arī Rīgā. Lai paustu atbalstu Lietuvai un protestētu pret PSRS agresiju, 13. janvārī **Rīgas ielās izgāja ap pusmiljons cilvēku.**

Dainis Īvāns ar radio starpniecību aicināja doties sargāt svarīgus objektus. Iedzīvotāji sāka veidot barikādes. Latvijas Republikas Ministru padome deva rīkojumu ievest Rīgā smago lauksaimniecības un celtniecības tehniku, lai bloķētu pieeju nozīmīgiem objektiem. Latvijas Tautas frontes izvēlētā stratēģija bija nevardarbīga pretošanās. Iedzīvotāju gatavība aizstāvēt neatkarību pat ar kailām rokām pievērsa rietumvalstu uzmanību situācijai Latvijā un ļāva izvairīties no līdzīgām neatkarības pretinieku militārām akcijām kā Viļņā.

1991. gada barikādes notika no 13. līdz 27. janvārim.

Ap valstiski svarīgiem objektiem operatīvi, **vienas dienas laikā**, tika izveidotas barikādes, ko apsargāja neapbruņoti civiliedzīvotāji. Barikāžu izveidošanā iesaistījās iedzīvotāji no visas Latvijas, lauku reģionu pārstāvji ieradās ar smago lauksaimniecības, mežizstrādes u.c. tehniku.

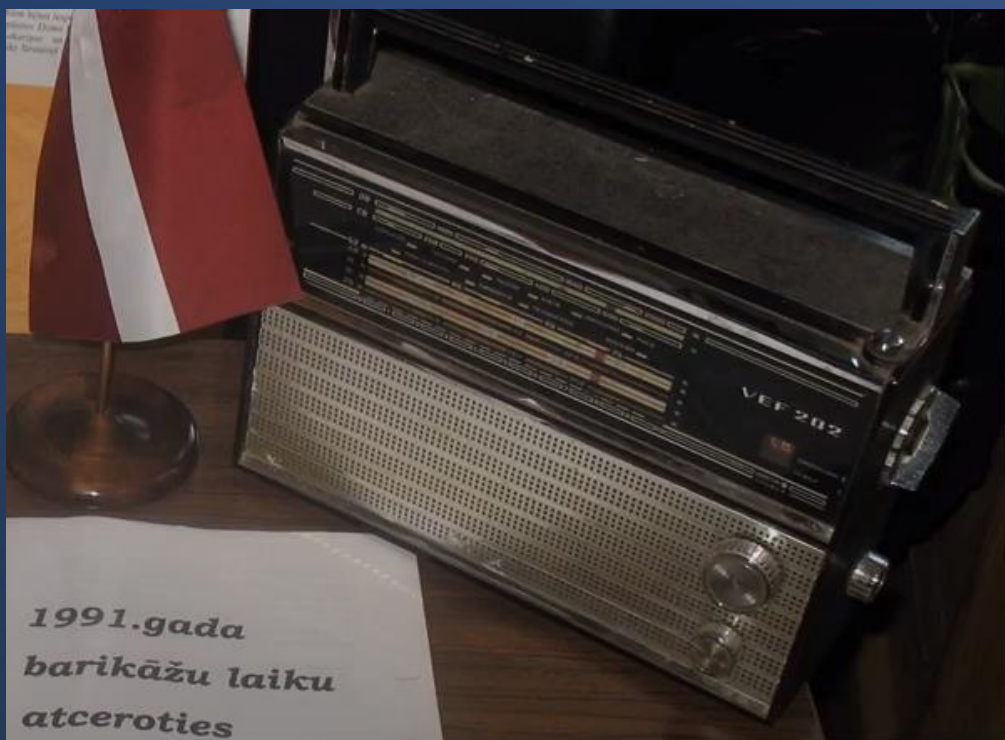
Latvijā situācijas saasināšanās savu augstāko punktu sasniedza **14.–20. janvārī**, kad notika periodiski PSRS specvienību kaujinieku uzbrukumi Latvijas varas iestādēm. Šajos uzbrukumos gāja bojā dienesta pienākumus pildošie darbinieki un civiliedzīvotāji. OMON vairākkārt uzbruka barikāžu aizstāvjiem un dažādiem objektiem. Nozīmīgākais bija OMON uzbrukums Iekšlietu ministrijai un tās ieņemšana 20. janvārī. Uzbrukuma laikā nogalināja 5 un ievainoja 11 cilvēkus.

1991. gada janvāra barikāžu laikā **Doma baznīca** kļuva par barikāžu dalībnieku galveno pulcēšanās vietu, kur cilvēki atguva spēkus un saņēma medicīnisko palīdzību. Vecrīgas kafejnīcās un veikalos ierīkoja atpūtas vietas barikāžu aizstāvjiem, lai tie varētu sasildīties un paēst. Bija pat gadījumi, kad Rīgas iedzīvotāji aicināja aizstāvjus savās mājās atpūsties un izgulēties.

Viens no barikāžu laika saziņas un informācijas līdzekļiem
bija radiouztvērējs «VEF 202»

Latvijas Radio Kurzemes korespondente Silva Bendrāte bija atbildīga par to, lai tad, ja Latvijas Radio balss Rīgā apklustu, **Kuldīgā veidotu neatkarīgu raidstaciju**, kuras raidījumi būtu dzirdami arī Zviedrijā. No Kuldīgas gatavojās raidīt četrās valodās iepriekš sagatavotu ierakstu, pēc tam, kad ēterā būtu izskanējusi norunātā parole: «**Tiem, kas atvaļinājumā.**»

Barikādēs piedalījās ap **40 000 – 50 000 cilvēku.**

To skaitā bija arī Jaunpils iedzīvotāji. No kolhoza «Dzirkstele» uz Rīgu devās divi autobusi ar cilvēkiem. Pie Pils vārtiem autobusi piestāja un uzrunu teica Jaunpils draudzes mācītājs Jūlijs Egons Neimanis.

IESTĀDES, NO KURĀM TIKA ORGANIZĒTS TRANSPORTS

- Jaunpils Lopkopības izmēģinājuma stacija (autobusi, smagā tehnika)
- Kolhozs «Dzirkstele» (autobusi, smagā tehnika)
- Jaunpils pagasts
- Jaunpils pienotava
- Jaunpils vidusskola

JAUNPILNIEKU SARGĀJAMIE OBJEKTI

- Televīzijas tornis – Zaķusala
- Stahanoviešu tilts (tagad Slāvu tilts)
- Salas tilts
- Doma laukums (daudzi palika pēc manifestācijas)

Neformālie komandieri no Jaunpils:

Ēriks Kazmins, Andris Šēferis, Gunvaldis Sproģis, Valdis Zīverts, Māris Augulis

Jaunākie barikāžu dalībnieki:

Normunds Rūsa, Karels Viņķis, Aija Leķe- Vīnvalde

Cienījamākā vecuma kundze no Jaunpils, kas devās uz barikādēm – Vilma Vanaga (uz to brīdi 70 gadus veca)

Barikāžu laikā uzplauka **tautas anonīmā daiļrade** – tautasdziesmu pārfrāzējumi, sakāmvārdi, lozungi, karikatūras, zīmējumi, kas bija attēloti uz dažnedažādām vietām ar ko barikāžu dalībnieki pauda savu viedokli.

Uzraksts uz traktora lāpstas: «Labāk mirt nekā padoties!»

1991. gada barikāžu notikumi ir viens no Latvijas neatkarības atgūšanas simboliem. Pēc neatkarības atjaunošanas joprojām tiek rīkoti plaši barikāžu piemiņas pasākumi. Barikāžu dalībniekiem tika piešķirtas barikāžu dalībnieku piemiņas zīmes.

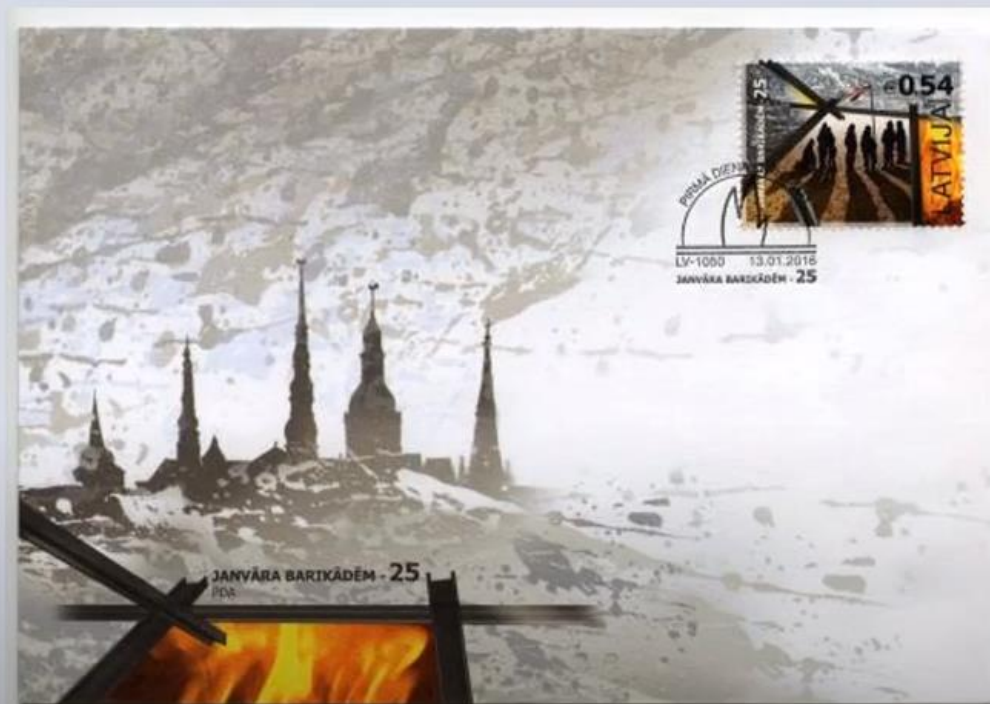
Jaunpils novadā apbalvojumu saņēmuši vairāk nekā **200 dalībnieku**.

Piemiņas monēta «Janvāris. 1991». 2006. gads

Zemkopības ministrijā 2016. gada 13. janvārī notika 1991. gada barikāžu atceres 25. gadadienas pasākums, kura laikā VAS «Latvijas Pasts» prezentēja barikāžu 25. gadadienai veltīto pastmarku un aploksni.

RĪGĀ UZSTĀDA JAUNPILNIEKU DĀVINĀTU PIEMIŅAS AKMENI

Piedaloties 1991. gada janvāra barikāžu organizētājiem un dalībniekiem, 2022.gada 30. augustā pie Zemkopības ministrijas tika atklāts pieminēklis lauku ļaudīm, kas 1991. gada ziemā atveda smago tehniku uz Rīgu un nodrošināja barikāžu celtniecību valstiski nozīmīgu ēku aizsardzībai.

Šis varenais laukakmens, vairāku metru augstumā un **18 tonnu** svarā, ir latviešu zemnieku **SIA "Joži" saimnieku Sproģu ģimenes** dāvinājums.

